

Publicerad i KristianstadsJournalen, majnumret 2014, utgiven den 24 april 2014

Livstidsdömde Ricards dagbok från fängelset recenserar

”Många kommer och går men mitt straff består”

En livstidsdömds dagbok, Del 1 - Tidaholm
Ricard A R Nilsson
(Rarn Media)

Livstidsfången Ricard A R Nilsson från Arkelstorp och Kirsebergsanstalten publicerar i vår sin dagbok av livet från cellen under ett år på högriskfängelset Tidaholm.

Detta är en i allra högst grad märklig bok.

Inte i den meningen att de mest spektakulära händelser hela tider avlöser varandra, utan faktiskt precis tvärtom. Ricards hänsynslöst ärliga beskrivning av vardagen bakom galler i kombination med hans egna känslor över vardagens med- och motgångar håller läsaren fast över alla 272 sidorna.

Jag sträckläste boken.

Det är svårt att inte ha förutfattade meningar om en skrivande livstidsfånge som i, vad som synes ha varit, kallt blod skjutit tre personer till döds för några ynka tusenlappar som han ändå inte fick med sig.

Därför är det så befriande att läsa boken och genom Ricards vardagshändelser och uttryck lära känna en annan människa än den kallhamrade trippelmördaren, som vi tidigare fått läsa om. Att någon i en så utsatt position kan berätta om sitt liv så naket är ovanligt.

Det är inget konstigt, utan handlar om fredagsmys och dåligt samvete för skippade träningar. Om gikt i en tå och Melodifestivalen med Ranelid på TV.

Det är ju så att vi tycker om och bejakar det vi känner igenom hos oss själva. Det är det vi inte kan spåra hos oss själva som vi blir rädda för och undviker.

Det handlar också om att behöva pissa i en plastmugg inför vakternas åsyn. Att leva i ett kollektiv på 32 män där man låses in klockan 1945 och släpps ut igen klockan 8.

Ricard Nilsson har suttit snart femton år bakom galler. Han har ännu inte fått någon tidsbestämning av strafftiden, vilket innebär att han, som han själv skriver, bara kan fortsätta räkna dagar, veckor, månader och år – inte räkna ned em.

”Många kommer och går men mitt straff består.”

Trots det håller han humöret uppe förvånansvärt väl. Det finns en rad orsaker till att han lyckas med detta. Framst håller han det sociala nätverk han har. Hur föräldrar, syskon och vänner har stått kvar vid hans sida, trots det hemska brott han en gång utförde. Den förlåtelse, stöd och kärlek han fått av dem hoppas jag att fler kan omfamna, och skulle man önska, fler intagna kunde få del av. För visst är det också så att Ricard har lyckats med det osannolika – han har gjort samhällskarriär trots att han lever innanför murarna. Inte genom att bli knarkkung eller ledare för något kriminellt gäng, utan på grund av sina studier, sitt engagemang och sin kreativitet.

Han har tagit över 900 högskolepoäng, kan kalla sig författare och är regelbunden skribent i olika tidningar och nättidskrifter. Han har företrätt medfångar i olika juridiska spörsmål.

Ändå känns det inte som om Ricard lyckats på grund av den svenska kriminalvårdens omsorger, utan snarare trots den. Han har synpunkter på stort och smått.

Bland annat förvånar han sig över hur det går till när man friger en fånge direkt från högriskavdelningar:

”Ingen utslussning, inga permissioner som kan förbereda för ett liv i frihet, utan rätt ut med en kasse tillhörigheter i handen. Det är inte konstigt att Sverige har höga återfallsfrekvenser...”

Hans egen chans till frigivning håller honom uppe. I slutet av året som boken handlar om (2011-2012) händer det också saker. Han får förbättrade permissionsvillkor och flyttas sedan till Kirsebergsanstalten, vilket är ett steg mot utslussning i samhället.

Mycket handlar boken om dagarna då han och hans vän Pierre D Larancuent är på väg att debutera med sin första kriminalroman *Män utan nåd*, och hur man löser lansering med intervjuer och korrekturläsning när man har så snäva möjligheter att kommunicera med omvärlden som Ricard har.

Arbetet med boken hjälper honom att ta sig igenom svåra stunder. Lyckokänslan då den kommer ut och tas emot positivt av kritiker är svår att inte dela.

”Alla som ville hålla i boken tvingade jag att tvätta händerna innan...”

Lika fint är det att läsa om hans systers graviditet och hur den livstidsdömde fången blir gudfar till en systerson.

Gång på gång poängterar han sin tacksamhet över att han ändå har ett så bra liv med sin romandebut, möjligheterna att studera, en familj som älskar honom och inkomsterna från journalistiken som gör att han kan betala av sina skadestånd till brottsoffren.

Jag dristar mig till att tro att Ricard A R Nilsson aldrig kommer att kunna skriva en kriminalroman som berör i den utsträckning som den här ändå förhållandevis enkla dagboken gör. Bara historien om vägen som går sönder och som blir en följetång med ett stort mått av Moment 22 berättar mycket mer om svensk kriminalvård än hundra sidor utredning från justitiedepartementet.

Engagemanget, öppenheten och ärligheten slätar över en viss brist på litterär elegans.

Intressant hade också varit att läsa en dagbok från något av Ricards första år i fängelset.

Om du inte tänker läsa boken eller bryr dig särskilt mycket om den där författande fången på Kirsebergfängelset så stanna ändå upp nästa gång du ser en vildkanin. Njut av synen. Bara för att du kan.

Kanske är det budskapet som slumrar någonstans där långt bakom bokstäver och textrader. Ta var på ditt liv och den frihet du har omkring dig. Dagboken visar att Ricard kommer att klara det här och jag hoppas att han får den tidsbestämning av straffet som han efter snart femton år i fängelse borde ha. Att boken heter del 1 föreställer jag mig innebär att det kommer en fortsättning. Bra.

Per Erik Tell